

Република Србија

Министарство за заштиту животне средине

Омладинских бригада 1

11 070 Нови Београд

Тина Јањатовић

Предмет: Одлука о замрзавају чланства организација цивилног друштва у Радној групи за израду Стратегије за примену Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине

Поштована госпођо Јањатовић,

Овим путем вас обавештавамо да су Београдска отворена школа, Млади истраживачи Србије, Светска организација за природу Адрија - Србија, Инжењери заштите животне средине, Фондација БФПЕ за одговорно друштво и Центар за права детета, организације цивилног друштва као чланице Радне групе за израду Предлога стратегије за примену Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенције), донеле одлуку да у наредном периоду не присуствују састанцима и не учествују у активностима Радне групе. Чланство организација у овом радном телу Министарства заштите животне средине биће замрзнуто до утврђивања околности које су довеле до нетранспарентног и нелегитимног процеса издавања решења о Условима заштите природе за пројекат „Јадар“ Завода за заштиту природе Србије, који по мишљењу стручњака и организација, нарушава поверење у институције и отвара могућност угрожавања природе и биодиверзитета наше земље. Ова одлука је донета и у светлу тренутних друштвених околности, студентских протеста и захтева за одговорношћу носилаца јавних функција. Начин издавања поменутих услова Завода за заштиту природе још једна је последица урушавања институција Републике Србије.

Како овакав начин доношења одлука не би постао уобичајена пракса и како би се превенирале могуће штетне последице, захтевамо:

- оставку в.д. директорке Завода за заштиту природе;
- утврђивање одговорности и санкционисање надлежних у Министарству заштите животне средине;
- издавање новог решења о Условима заштите природе за пројекат „Јадар“ од стране Завода, у складу са мишљењем стручњака запослених у Заводу;
- ревизију и допуну законског оквира за издавање услова заштите природе и интерних аката Завода који ће осигурати доследну примену стручних сазнања и спречити уплив других интереса приликом израде решења о условима заштите природе.

Евидентно је урушавање права прописаних Архуском конвенцијом, коју је Србија потврдила 2009. године. Организације цивилног друштва већ дуже време указују на

различите пропусте надлежних органа када је реч о учешћу јавности у процесима доношења одлука: неретко изостају благовремено обавештавање и ране јавне консултације у вези са документима јавних политика, јавне расправе се често одржавају током празника и годишњих одмора што отежава стварно учешће грађана, а приметни су и случајеви недостатка јавних расправа уживо и у градовима ван Београда, као и кратки рокови за јавне презентације урбанистичких пројеката. Подсећамо да је крајем прошле године управо у случају пројекта „Јадар“ инвеститор поднео захтев за одређивање обима и садржаја еколошке студије, али само за део пројекта (подземну експлоатацију), што је супротно прописима и чиме се онемогућава сагледавање утицаја целокупног постројења на животну средину. Према подацима Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у вези са информацијама од јавног значаја које се односе на животну средину проценат ускраћених информација које су грађани тражили од надлежних органа о животној средини је висок, што је врло забрињавајуће имајући у виду да је реч о информацијама које имају велики значај за здравље људи. Поред тога, последњих година сведочимо све интензивнијим негативним медијским кампањама организација које се баве животном средином, застрашивању па чак и директном таргетирању и привођењу активиста, уз изостанак адекватне реакције државних органа. Сматрамо да су оваквим поступцима надлежних нарушена основна права грађана да утичу на одлуке у вези са животном средином, што је супротно циљевима Архуске конвенције.

Истичемо да Архуска конвенција представља један од најзначајнијих међународних уговора који се тичу животне средине, која од потписника захтева да гарантују права на доступност информација о животној средини, учешће јавности у доношењу одлука и право на правну заштиту у вези са питањима која се тичу животне средине, како би се заштитило право „садашњих и будућих генерација на живот у здравој животној средини”. Члан 74. Устава Републике Србије такође указује на право грађана на здраву животну средину, благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању, те на дужност свакога да чува и побољшава животну средину.

С обзиром на то да сведочимо очигледном урушавању ових принципа, очекујемо хитну и адекватну реакцију Министарства заштите животне средине у складу са његовим надлежностима, како би се створили услови за наставак нашег учешћа у раду Радне групе.

Београд, 20. фебруар 2025. године

Потписнице:

Београдска отворена школа

Млади истраживачи Србије

Светска организација за природу Адрија - Србија

Инжењери заштите животне средине

Фондација БФПЕ за одговорно друштво

Центар за права детета